

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
(повна назва інституту або факультету, для студентів якого викладається навчальна дисципліна)

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
(повна назва кафедри викладання навчальної дисципліни)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

іноземної філології та соціальних комунікацій

_____ (підпис)

Медвідь О.М.
(прізвище, ініціали)

“ _____ ” _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цінності європейської цивілізації
(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр
(бакалавр, спеціаліст, магістр)

Напрямок підготовки _____
(шифр та назва напрямку підготовки (із зазначенням за необхідності фахового спрямування) або шифр та назва спеціальності)

Форма навчання денна
(денна, вечірня)

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

за вибором

(обов'язкова, за вибором ВНЗ, за вибором студента)

Семестр викладання	Загальний обсяг, годин/кредит.	Аудиторні заняття, годин				Самостійна робота студента, годин				Форма контролю ісп. (д/зал.)
		Всього	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Всього	тому числі			
ІРС під керівн. викладача	Інд. завдання. вид / обсяг						Самостійне опрацювання матеріалу			
6	150/5	60	32	16	-	8			д/зал	

Розробник: Костенко А.М., кандидат політичних наук
(вказати авторів, їх наукові ступені та посади)

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № _____ від « _____ » _____ 2017 р.

Суми – 2017 р.

МЕТА

1.1 Мета і завдання викладання дисципліни

Мета викладання дисципліни «Цінності європейської цивілізації» полягає у наданні студентам систематизованих знань із феномену цінностей, формування та етапів розвитку європейських цінностей, розгляду євроінтеграційних процесів України.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні отримати

з н а н н я :

- категорій: цінності, демократія, толерантність, громадянську суспільство, інтеграція;
- системних закономірностей функціонування європейської політичної системи;
- основних принципів функціонування демократії;
- механізмів взаємодії різних політичних інститутів в ЄС;
- механізмів ідеологічних процесів і формування політичної свідомості громадян в ЄС.

в м і н н я:

- адекватно використовувати теоретичні поняття;
- аналізувати політичну ситуацію в своїй країні та у світі, спираючись на знання механізмів реалізації політичної влади та принципів діяльності основних інститутів в цій сфері;
- отримувати необхідні знання та використовувати їх в професійній та повсякденній діяльності;
- використовувати знання, отримані в ході вивчення курсу для розуміння та захисту своїх прав;
- співставляти механізми здійснення влади в різних країнах, аналізувати особливості різних політичних систем в ЄС;

Навчальна дисципліна базується на знаннях і вміннях, отриманих студентами в процесі вивчення дисциплін «Політологія», «Філософія», «Соціологія», «Психологія», а також інших дисциплін професійної та практичної підготовки.

ПРОГРАМА

Вступ. Мета, зміст, методи навчання, регламент навчальної дисципліни.

Лекція 1. Поняття цінності та етапи формування системи європейських цінностей

1. Формування європейської цивілізації та її цінностей
2. Етапи формування системи європейських цінностей (християнство як джерело європейських цінностей; ліберальний індивідуалізм; природні права людини і громадянина)
3. Європейська цивілізація і загальнолюдські цінності
4. Концепції локальних цивілізацій.
5. Соціальні і моральні цінності.
6. Роль права у світовому та європейському суспільстві.

Лекція 2. Європейський Союз: етапи формування та структура.

1. Європейський Союз: етапи створення.
2. Поняття про інституції Європейського Союзу.
3. Нормативно-правова база Європейського Союзу.
4. Європейський Союз: зовнішня політика і політика безпеки.

Лекція 3. Головні цінності об'єднаної Європи

1. Принципи субсидіарності й пропорційності.
2. Полікультурне суспільство та європейська ідентичність.
3. Розвиток толерантності в країнах Європи.
4. Політичні ідеали та вартості: свобода; толерантність, права людини; плюралізм; громадянське суспільство та ліберальна демократія; ринкова економіка.

Лекція 4. Розширення Європейського Союзу.

1. Хвилі розширення європейських спільнот та їх особливості.
2. Вимоги до членства та Копенгагенські критерії (1993).
3. Перспектива розширення ЄС

Лекція 5. Євроінтеграційні процеси в Україні.

1. Угоди між Україною та ЄС (етапи наближення до ЄС)
2. Відповідність України системним вимогам ЄС та Копенгагенським умовам.
3. Угода про асоціацію.
4. Україна в системі європейської безпеки.

Лекція 6. Європа і сучасні виклики

1. Мультикультурні підстави існування цивілізацій.
2. Швидкий ріст чисельності мусульман – характерна риса демографічних процесів останніх десятиліть в Європі.
3. Радикалізація та тероризм
4. Глобалізація

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Поняття цінності та етапи формування системи європейських цінностей

1. Поняття цінностей.
2. Цінності як структурний елемент діяльності. Суб'єкт-об'єктна природа цінностей.
3. Ціннісний світ людини, особливості його складових - ціннісних елементів.
4. Цінність як соціальне явище, когнітивний і емоційний компоненти цінностей.
5. Формування ціннісних орієнтацій, співвідношення елементів загальнолюдського і національного. Поняття загальнолюдських цінностей.
6. Переосмислення проблеми цивілізацій крізь призму загальнолюдських цінностей на початку ХХІ ст.
7. Європейська цивілізація як втілення загальнолюдських цінностей.
8. Поняття про права і свободи людини, обмеження прав людини, «правова держава».
9. Європейська конвенція про захист прав людини. Захист прав людини в Європі та світі.

Проблемно-пошукові питання 1:

1. Чи можуть цінності еволюювати?
2. Що таке цінність? Які бувають цінності?
3. Американський філософ і поет Р.У. Емерсон (середина ХІХ ст.) писав: "Справжній показник цивілізації - не рівень багатства і не величина міст, не достаток врожаю, а вигляд людини, яка виховується країною". Як ви розумієте ці слова? Що має на увазі Емерсон під "виглядом людини" ? Що ви самі думаєте про справжній показник цивілізації?
4. Які цінності належать до загальнолюдських?
5. Назвіть соціальні і моральні цінності, що лежать в основі європейської цивілізації і разом з тим є загальнолюдськими?

Практичне заняття 2. Європейський Союз: етапи формування та структура.

1. Секторальна інтеграція в Європі. Паризька угода (1951) та створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС).
2. Римські угоди (1957) та створення Європейського економічного Союзу (ЄЕС) та Євроатому.
3. Маастріхтський договір і трансформація європейських спільнот в Європейський Союз (ЄС).
4. Амстердамського саміту та формування нової архітектури європейської безпеки.
5. Лісабонський договір (2009 р.) та його значення для подальшого розвитку та розширення Європейського Союзу.
6. Структура, повноваження, принципи формування та функції сучасних інститутів ЄС (Європейський парламент, Рада, Комісія, Суд, Рахункова палата, Економічний та соціальний комітет, Комітет регіонів, Омбудсман Європейський

інвестиційний банк, Європейська система центральних банків, Європейський валютний інститут).

Проблемно-пошукові питання 2:

1. Яку роль в процесі будівництва єдиної Європи відіграв „план Шумана”?
2. Чим були обумовлені успіхи євробудівництва?
3. Чим відрізняється структура ЄС від структури національної держави?

Практичне заняття 3. Головні цінності об'єднаної Європи

1. Шляхи формування та розвитку європейської культури.
2. Мовна палітра сучасної Європи.
3. Міжкультурний діалог.
4. Права національних меншин у європейських державах.
5. Головні демократичні цінності ЄС.

Проблемно-пошукові питання 3:

1. Як ви розумієте вислів: „Європейський Союз є співтовариством цінностей”?
2. Як ви розумієте принцип супранаціональності?
3. Що таке дигресивна пропорційність?
4. Як пов'язана субсидіарність з самостійністю окремих країн і регіонів?
5. Свобода – одна з незаперечних загальнолюдських цінностей. Яке основне значення цього поняття?
6. Що означає демократія як найважливіша і дійсно визначальна європейська цінність?
7. Що означає поняття „європейська ідентичність”?

Практичне заняття 4. Розширення Європейського Союзу.

1. Етапи розширення ЄС. Останні зміни на карті Європи
2. Системні вимоги європейської інтеграції (ринкова економіка, плюралістична демократія, права людини), вимоги «конвергенції» до учасників європейської інтеграції.
3. Процес переговорів нових членів щодо вступу і ЄС.
4. Суперечності процесу розширення ЄС на Схід та його вплив на регіональну та міжнародну систему та ЄС.
5. Вплив процесу європейської інтеграції на внутрішньополітичні та соціальні процеси в країнах-претендентах.
6. Складність процесів гармонізації національного законодавства та законодавства ЄС.

Проблемно-пошукові питання:

1. Які переваги розширення в Євросоюзу на Схід?
2. Які ризики розширення ЄС?
3. Зазначте фактори, які обумовили успіх євробудівництва.

Практичне заняття 5. Євроінтеграційні процеси в Україні.

1. Європейська політика сусідства (2003) як план розвитку з Україною, її мета.
2. Особливості плану дії України з ЄС (2005).
3. Угода про асоціацію з Україною.
4. Переваги і ризики членства в ЄС.
5. Перспективи вступу України в ЄС. Поняття „європейська ідентичність”.

Проблемно-пошукові питання:

1. Яке місце України в сучасному світі? При яких умовах її роль у глобальних процесах буде зростати?
2. Які завдання повинні бути вирішені в нашій країні, щоб вона ввійшла в число процвітаючих країн світу?
3. Внесок України в культурну спадщину Європи.

Проблемно-пошукові питанняб.: Європа і сучасні виклики

1. У чому виражається цивілізаційне різноманіття світу?
2. Назвіть показники сучасної демографічної ситуації в Європі.
3. Які риси притаманні східному суспільству? Що вплинуло на їхнє формування?
4. Під впливом яких факторів склався менталітет людини західного світу?
5. Як ви розумієте „мультикультурні підстави”, на яких повинно ґрунтуватися сучасне європейське суспільство?

Тематика індивідуальних творчих завдань (рефератів):

1. Легенда про Європу. Давньогрецький період у європейській історії. Аксіологічні особливості міфології, літератури, театру, мистецтва.
2. Римська історія – перша спроба створення об’єднаної Європи. Місце і роль Римської імперії в становленні європейської цивілізації.
3. Епоха Середньовіччя: періодизація, релігійні війни, наука, мистецтво, політичні й економічні реалії часу.
4. Трансформація відношення до жінки, дітей, простору і часу, до смерті у Середньовіччі.
5. Християнство і його роль в становленні та розвитку європейської цивілізації.
6. Епоха Відродження і Реформації в Європі: гуманізм і протестантизм, мистецтво і література, нові ціннісні орієнтири в суспільстві.
7. Епоха Просвітництва і абсолютизму. Великі буржуазні революції в Нідерландах, Англії, Франції. Зміна цінностей.
8. Європа в ХІХ ст.: етапи становлення, політико-економічна характеристика, основні тенденції розвитку цінностей.
9. Європа на початку ХХ ст. Перша світова війна: уроки та висновки для європейського співтовариства.
10. Європа перед Другою світовою війною: зародження фашизму в Італії і Германії, політика „умиротворення супротивника”, Ліга націй.
11. Уроки Другої світової війни. Конференції керівників антигітлерівської коаліції (СРСР, Англія, США) в Тегерані, Ялті, Потсдамі.

12. Післявоєнний устрій Європи. Промова Черчилля в Фултоні. „Холодна війна” в контексті протистояння двох систем. Біполярний світ.
13. Розпад СРСР: значення цього процесу для доль Європи на рубежі XIX-XX ст. Виникнення СНД, ЄСП.
14. Північноатлантичний блок НАТО: історія створення, трансформація в умовах нового клімату безпеки в Європі.
15. Україна і НАТО. Євроатлантизм і неоглобалізм. Сучасні трансформації і виклики часу.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ КУРСУ

Т е м а	Загальний обсяг, годин	Лекції, годин	Практичні (семінар.) заняття, годин	Лабораторні роботи, годин	Самостійне опрацювання матеріалу (у тому числі ІРС), годин	Індивід. завдання, годин
Тема 1. Поняття цінності та етапи формування системи європейських цінностей	10	6	2		2	
Тема 2. Європейський Союз: етапи формування та структура	8	4	2		2	
Тема 3. Головні цінності об'єднаної Європи	10	6	4			
Тема 4. Розширення Європейського Союзу	12	6	4		2	
Тема 5. Євроінтеграційні процеси в Україні	8	4	2			
Тема 6. Європа і сучасні виклики	10	6	2		2	
Всього по модульному циклу	60	32	16		8	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного мультимедіа-конспекту; ділова гра; постановка проблемних питань, застосування міні-дискусії, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; робота малих творчих груп; консультації викладача.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента здійснюються за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

А. Основна навчальна література

№ п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність, прим.
1. Навчальна література			
1	Алексеев Ю.М., Кульчицький С.В., Слісаренко А.Г. Україна на зламі історичних епох. Навчальний посібник. – К: ЕКСОБ, 2010. – 296 с	Навчальний посібник	
2	Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу. Навч. посібник. - К.: К.І.С., 2004	Навчальний посібник	
3	Джеджора О. Історія Європейської Цивілізації.- Львів, 1999		
4	Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. - К., 2001		
5	Кухта Б.Л. Проблеми політичної інтеграції/ Основи політичної науки: Курс лекцій за ред.Б.Кухти. Ч.4: Міжнародна політика. - Львів, 1999	Навчальний посібник	
6	Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. – К.: Смолоскип, 2002		
7	Світова та європейська інтеграція: організаційні засади. Навч. посібник/ За ред. Я.Й. Малика, М.З. Мальського.- Львів, 2000	Навчальний посібник	
8	Яковюк І., Трагнюк Л., Медеяєв В. Азбука європейської інтеграції. Харків: «Апекс+», 2006.– 168 с.		

Б. Додаткова рекомендована література

№ п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність, примірник
	Бжезинський Збігнев. Україна та Європа // Національна безпека і оборона // 2000.- № 7		
	Вахудова А. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму/Пер. з англ.. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009		
	Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. –К., 2009		
	Гоці Сандро. Урядування в об'єднаній Європі/ пер. З італ.- К.: К.І.С., 2003		
	Дайнен Десмонд. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. –К.:»К.І.С.», 2006		
	Роль ЗМІ у сприянні європейській інтеграції.- Європейська Комісія, 2001		
	Ружмон Дені де. Європа у грі. Шанс Європи. Відкритий лист до Європейців.- Львів, 1998.		

Розробник програми

(підпис)

Костенко А.М.

Завідувач кафедри

(підпис)

Світайло Н.Д.

РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Громадянське суспільство та громадські рухи

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 год. (5 кредити); лекції – 16 год./8; практичні заняття - 16 год./8; пмк.
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання –VI.
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.
4. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**
 - а) Відвідування лекційних занять: 8 л. * 1 бал = 8 балів;
 - б) Усні відповіді із презентаційним матеріалом на практичних заняттях: 8 п*до 5 балів = до 40 балів
 - в) Тести: до 30 балів
 - г) написання 2 есе: 2* 5 балів = до 10 балів
 - д) реалізація волонтерської ініціативи за тематикою дисципліни – до 10 балів;
 - е) аналітична робота – до 12 балів.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

5. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неуспішності студента).

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____ Костенко А.М.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.
(підпис)

“ _____ ” _____ 2017 р.